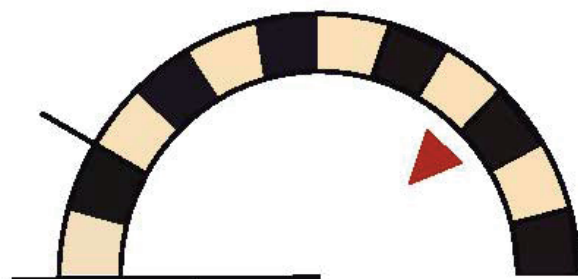


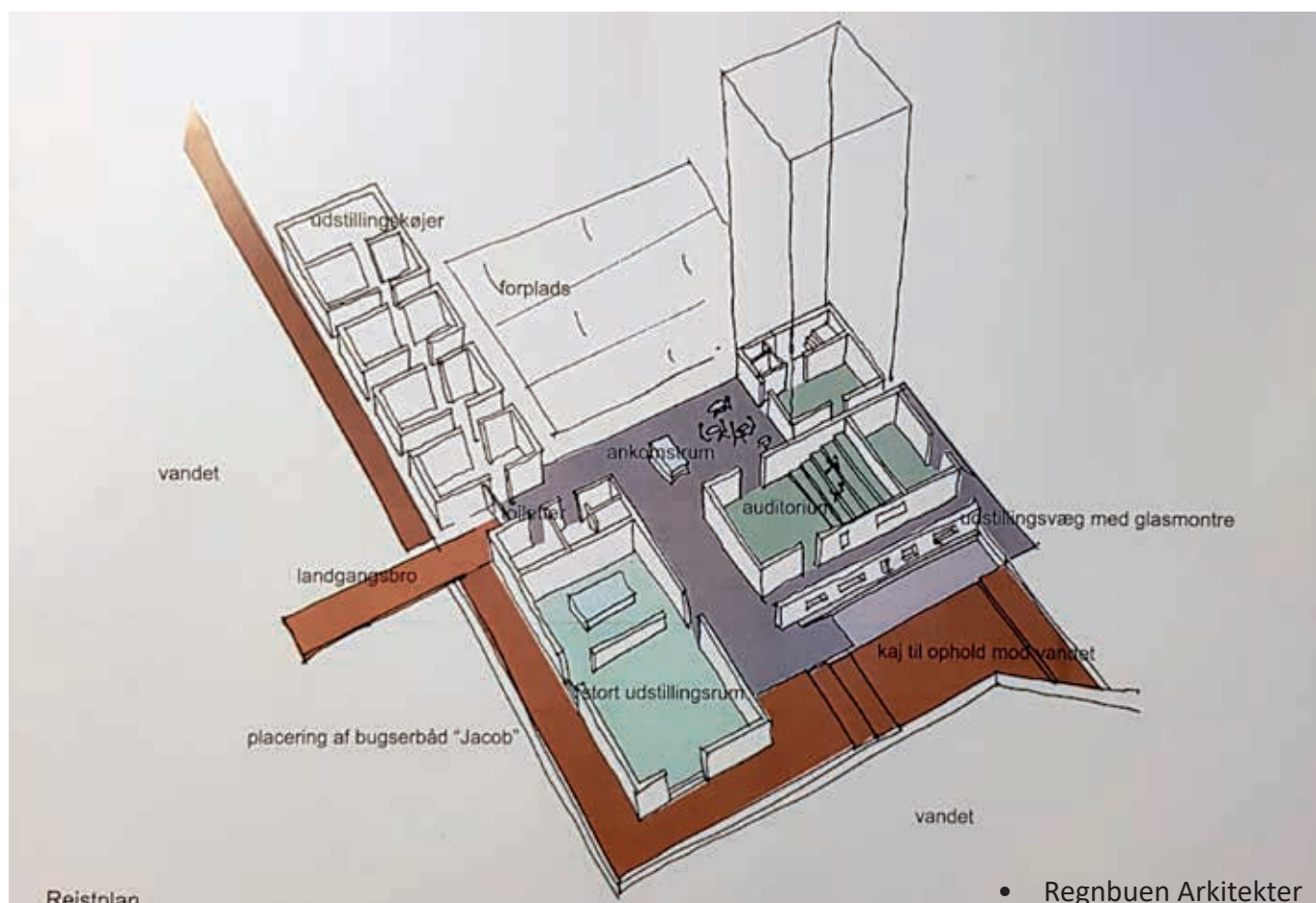
STRATEGI 2024 - 2028



AARHUS SØFARTSMUSEUM

Aarhus Søfarts Museum, Hveensgade, 8000 Aarhus C

Side 1	FORORD
Side 3	STRATEGI RESEARCH TIDSPLAN FOR RESEARCHFORLØB
Side 4	HVORDAN DEFINERES ET MUSEUM HVORDAN EFTERKOMMER VI MUSEUMSKRAVENE
Side 5	OPLEVELSESØKONOMI
Side 6	VISIONEN OM DET PERFEKTE MUSEUM OG CENTER FOR SØFART, HAVN OG BUGT
Side 7	AARHUS SØFARTSMUSEUM – ET CENTER FOR SØFART; HAVN OG BUGT 1. NY UDSILLINGSBYGNING RAMMER
Side 8	UDSTILLING OG FORMIDLING FOKUSPUNKTER PERMANENTUDSTILLING HAVNENS UDVIKLING GENNSM 1250 ÅR
Side 9	SÆRUDSTILLINGER ERHVERVSHAVNEN INTERNATIONAL SØFART
Side 10	AARHUS BUGT - SÆRUDSTILLING
Side 11	2. LODSTÅRNRT - ASMINISTRATIONSBYGNING / FORSKNINGS- OG UDVIKLINGSLABORATORIUM RAMMER ANVENDELSESSTRATEGI ET FORSKNINGS- OG UDVIKLINGSSTED MEJLFLAK SOM EKSEMPEL
Side 12	TAGTERRASSEN
Side 13	3. LODSHAVNEN - EN ATTRAKTION RAMMER
Side 14	ANVENDELSESSTRATEGI BEVARING, GENETABLERING OG UDVIKLING TURBÅD HISTORISKE SKIBE OG FORSØGSBÅDE ET FLYDENDE MARKED STENREVSFORMIDLING OG RIB-SEJLADS
Side 15	4. FJERNMAGASIN OG KONSERVERINGSADFDELING MAGASIN KONSERVERING OG RESTAURERING BYGNINGSAREAL NY MUSEUMSBYGNING INKL. LODSTÅRNET FJERNLAGER OG KONSERVERINGS LABORATORIUM
Side 16	ARBEJDSSTRATEGI OG ØKONOMI FASE 1 - RESEARSHFORLØB
Side 17	FASE 2 - ETABLERING OG DRIFT ORGANISATION
Side 18	HVORDAN SKAL STRATEGIEN FORSTÅS



Bestyrelsen for Aarhus Søfartsmuseum (ASM) har igennem de seneste år igangsat et forløb med fokus på at udvikle og etablere nye rammer for et maritimt museum i Aarhus. Baggrunden er dels, at ASM, som er en selvejende institution, gennem de senere år har oplevet stor interesse for museets virke, men samtidig stået overfor store udfordringer i forhold til at finde en permanent og fast matrikel, så museets bevaringsværdige samlinger kan sikres i et fremtidsperspektiv.

HISTORIEN OM AARHUS SØFARTSMUSEUM

Aarhus Søfartsmuseum blev officielt indviet den 3. juni 2009 i en tidligere gatebygning på nordhavnen i Aarhus, nærmere betegnet i daværende Sverigesgade ved bassin 7 - der hvor Nicolinehus er nu. I oktober 2013 blev lejemålet opsagt på grund af byudviklingen på pier 4 og de bynære havnearealer. Efter længere tids hjemløshed fik søfartsmuseet tildelt en plads af Aarhus Havn på pier 3, hvor der blev opstillet containere, som nu skulle rumme samlingen. Torsdag den 1. september 2016 åbnedes dørene for publikum til det midlertidige containermuseum. I 2022 blev der konstateret fugt og skimmel i samlingen, som har ført til akutte, midlertidige og ustabile løsninger. Akkurat nu lejer ASM Lodshuset af Aarhus Kommune til opmagasinering frem til 31. dec. 2025. Kun de nederste etager må tages i brug på grund af manglende brandtrappe. Grundet alvorlig udvikling af skimmellergi blandt nogle af de frivillige, låner ASM midlertidigt Molslinjens tidligere billetkontor af kommunen. Sidst men ikke mindst låner ASM to kælderlokaler af Bassin 7 Erhverv ApS. På sigt er det u hensigtsmæssigt at have depot flere forskellige steder i byen.

FAGLIG VURDERING AF MUSEETS ARKIVALIER OG ARTEFAKTER

D. 8 december 2023 vedtog Aarhus byråd at bakke op om en samlingsbevaring, med det krav, at samlingen blev vurderet af professionelle. Aarhus Stadsarkiv og Den Gamle By blev sat på opgaven. Den faglige vurdering af Aarhus Søfartsmuseums samling var:

- at en del af det indsamlede materiale har betydelig kulturhistorisk værdi
- at en del af samlingerne ikke kan erstattes, hvis den går tabt eller bliver spredt for alle vinde
- at der et rigtigt godt udgangspunkt for en udstilling
- at der skal foretages en stor kassationsopgave i forhold til tidligere ukritisk indsamling og skimmelangreb
- at det ikke vil være hensigtsmæssigt at indlede en generel kassationen, før det er fastlagt, hvilke historier der skal fortælles på et eventuelt nyt søfartsmuseum.

NY STRATEGI

Museet er klar til at se fremad mod nye muligheder for udvikling af et helt nyt maritimt center for søfart, havn og bugt, der kan blive endnu en stor kulturel attraktion for Aarhus.

Denne strategi omfatter ikke kun specificerede nødvendigheder, men også ønsker til, hvad et fremtidigt maritimt museum bør indeholde, samt hvordan institutionen tænkes finansieret. Strategien er udviklet af en arbejdsgruppe fra bestyrelsen bestående af:

Formand og projektleder, Annette Damgaard Hansen – freelance kulturprojektleder og idéudvikler

Bestyrelsesmedlem, Hans Schmidt-Nielsen, Historiker

Bestyrelsesmedlem, Niels Krogh Nielsen, Chefguide ved Aarhus Searangers

Bestyrelsesmedlem, Amalie Würtz Vestergaard, Arkæologistuderende ved AU

Aarhus Søfartsmuseum står overfor en omfattende forandring med det mål at finde en ny løsning for et nyt museum. Vi vil skabe et attraktivt og nytænkende museum med fokus på søfart, havn og bugt og med lokal, national og internationalt rækkevidde.

Strategien angiver retning for den fremtidige udvikling af Aarhus Søfartsmuseum frem mod år 2028 og giver samtidig ledelse og bestyrelse en række konkrete redskaber, metoder og målsætninger at træffe beslutninger ud fra, når museets endelige placering og de endelige vedtægter for Aarhus Søfartsmuseum skal vedtages.

BYENS MARITIME KULTURARV



STRATEGI

Strategien for 2024 - 2028 er at iværksætte en **undersøgelse**, der skal føre til en kommende placering af Aarhus Søfartsmuseum, samt fastslå hvilke greb og indsatsområder vi skal vælge fremadrettet.

RESEARCH

Følgende punkter vil være relevante i undersøgelsesfasen 2024 - 2028:

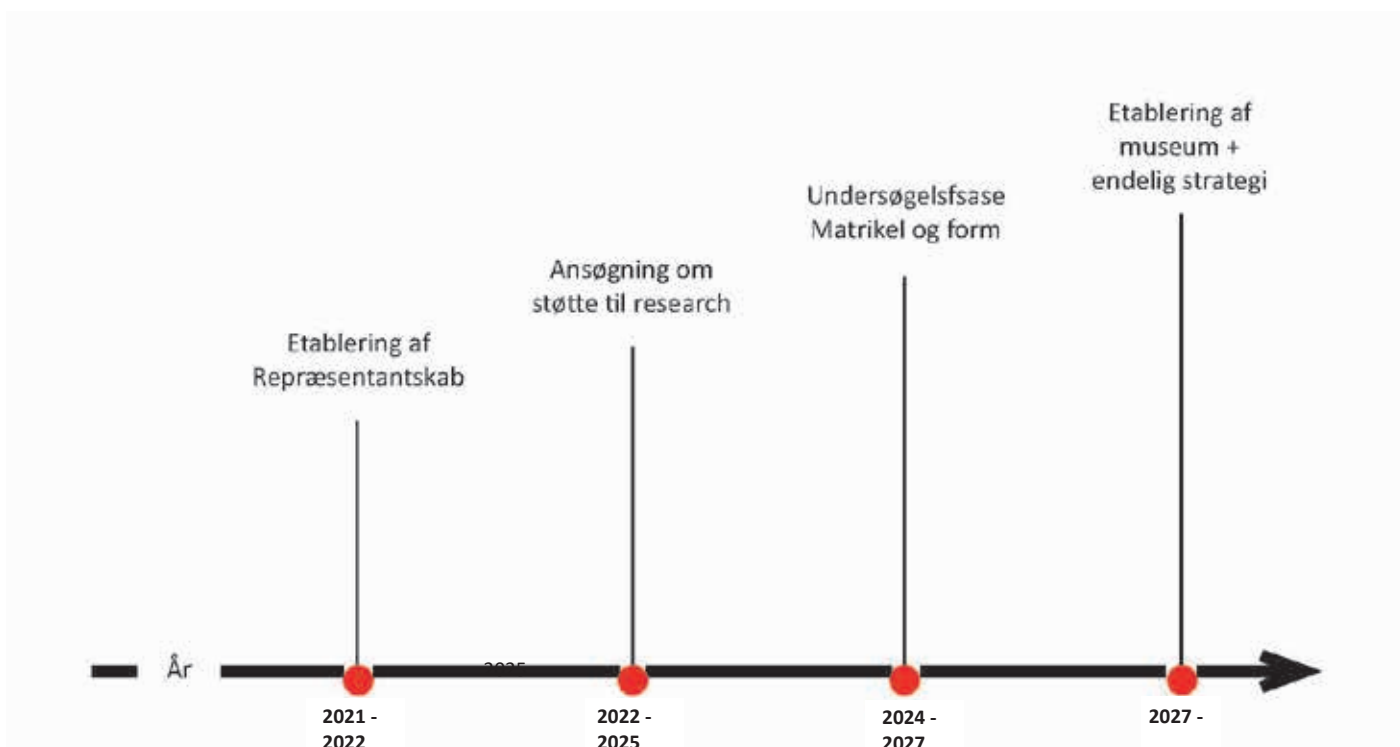
- Researchbudget - ansøgninger
- Museets fremtidige beliggenhed
- Potentielle nybygningers match med museets visioner
- Hvilke samarbejdspartnere er relevante i forhold til placering, mission, vision og realisering.
- Hvilke oplevelser ønsker vi at give borgere og turister i form af udstillinger, interaktion, læring etc.

En endelig handlingsplan for museet kommer først på tale, når museets beliggenhed er fastlagt. Til den tid bliver følgende relevant:

- driftsstrategi
- udstillingsstrategi
- eventstrategi
- driftsbudget

TIDSPLAN FOR RESEARCHFORLØB

Om tidsplanen holder, afhænger af hvor hurtigt processen på pier 3 går. Tidsplanen skal derfor tages med forbehold.



HVORDAN DEFINERES ET MUSEUM

I følge Slot- og Kulturstyrelsen skal museer give befolkningen adgang til kultur- og naturarven og belyse den kultur- og naturhistoriske udvikling i Danmark og i verden omkring os. Det sker gennem museernes udstillings- og formidlingsarbejde, deres forskning og videnskabelige dokumentation samt museernes bevaring og registrering af genstande.

ICOM definerer begrebet museum som en permanent, almennyttig ("nonprofit") institution, som tjener samfundet og indsamler, konserverer, forsker og udstiller materiel og immateriel arv.

HVORDAN EFTERKOMMER VI MUSEUMSKRAVENE

ASMs udstillingsstrategi skal have fokus på formidling til alle aldersgrupper på tværs af samfundslag. Udstillingerne skal sætte fokus på Aarhus Havns historie, dens samspil med og påvirkning af byen og bugten samt livet i og på havet. Udstillingerne gennemføres ud fra didaktiske (informerende/undervisende) og affektive (stemning, appellerer til følelser og sanser) udstillingsprincipper i kombination med kommunikationsstrategien.

Kulturarv er andet og mere end materielle museumssamlinger. Den immaterielle kulturarv er en lige så væsentlig del af museernes opgave. Den immaterielle kulturarv er kultur, vi ikke fysisk kan gribe fat i. Det er fortællinger, traditioner, kundskaber og måder at være sammen på. Det er det, vi formidler gennem foredrag, bøger, film events, digitale interaktioner m.m.

Forskning sker på baggrund af museets samlinger af både materiel og immateriel kulturarv om søfartshistorien i Aarhus. Dette sker også gerne i tværfaglige projektsamarbejder med andre kultur- og naturvidenskabelige institutioner. Denne forskning skal ligge til grund for udstillinger og interaktive tilbud, der skal berige besøgende med **en ny forståelse for den rolle, havet har haft fra grundlæggelsen af vikingernes Aros til i dag.**

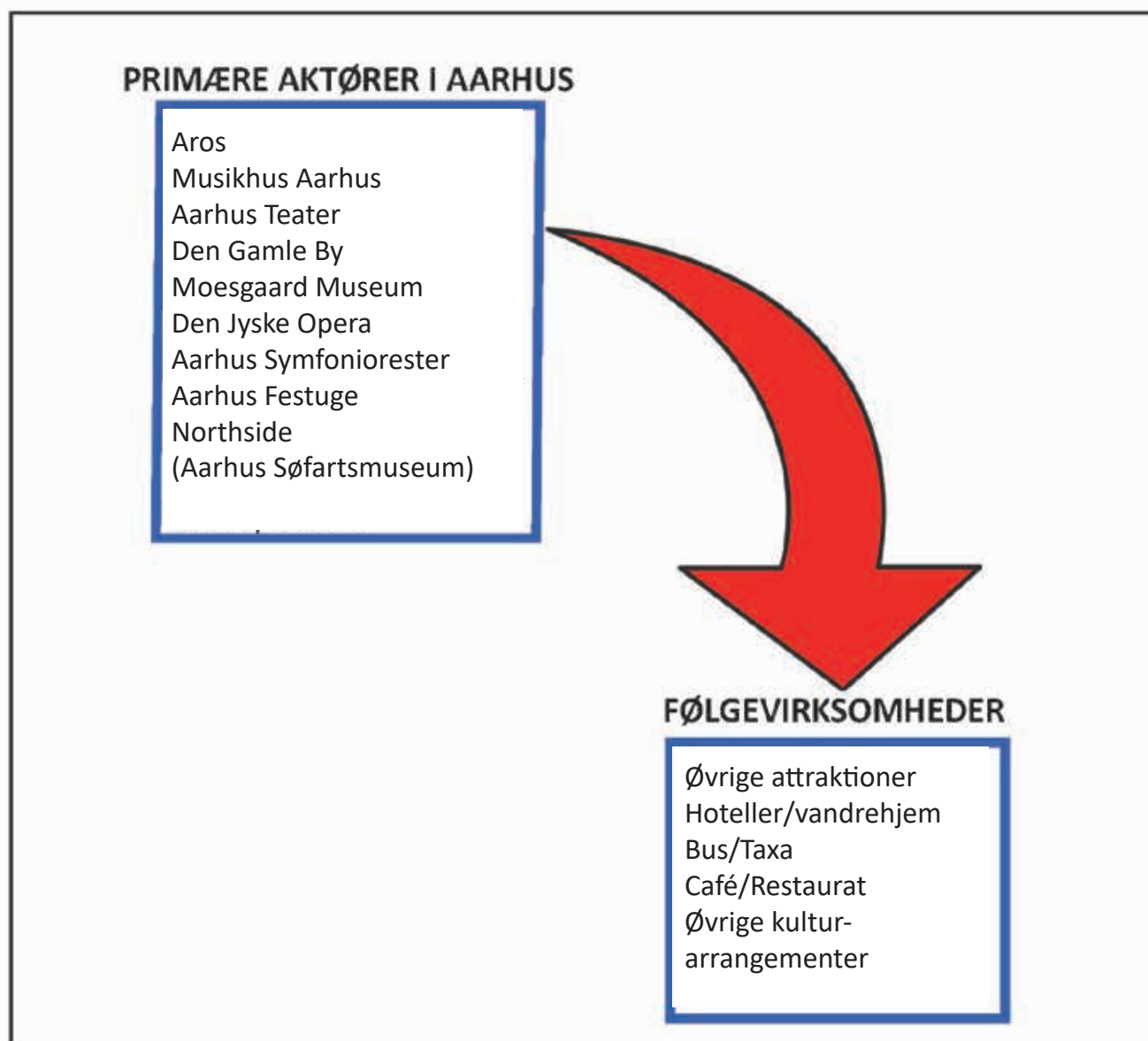
Vi ønsker at skabe et hybridmuseum med visning af fysiske objekter i samspil med digital formidling og interaktion. Digital-fysiske eller Hybride museumsoplevelser bruger nye teknologier til at forstærke, udvide eller ændre den fysiske oplevelse af at besøge museet. Vi ønsker at nå længere ud ved brug af immateriel formidling. Lockdown i forbindelse med Covid19 pandemien fungerede som en facilitator for digital online præsentation og kommunikation, som med fordel kan anvendes og udvikles for at nå ud til unge, der lever i den digitale verden eller ældre og handicappede, der kan være bundet til hjemmet.

Den maritime kulturarv i Aarhus er med til at gøre borgernes fælles historie konkret, og give den enkelte en forståelse af byens maritime identitet. Som udgangspunkt arbejder Aarhus Søfartsmuseum frem mod **et professionelt hybridmuseum, som med tiden kan blive statsanerkendt**, såfremt kommune og investorer bakker op om museets strategi og mindset nu.

Se: AARHUS SØFARTSMUSEUM – ET CENTER FOR SØFART; HAVN OG BUGT side 7

Aarhus Søfartsmuseum kommer, såfremt denne strategi indfries, til at være en attraktion i Aarhus og kan således betragtes som en del af byens oplevelsesøkonomi.

Oplevelsesøkonomien opererer med begreberne **PRIMÆRE AKTØRER** og **FØLGEVIRKSOMHEDER**. En primær aktør har en ydelse eller et produkt. Den primære aktør kan være et museum, musiksted, teater o.l., som er værd at rejse efter og som trækker gæster til området. Når gæsterne er ankommet, gør de brug af følgevirk-somhederne, som er andre kulturoplevelser, caféer, restauranter, detailhandel med videre. En primær aktør driver således en økonomi, der er større end sin egen, da det produkt, den primære aktør leverer, "smitter af" på følgevirk-somhedernes indtægt.



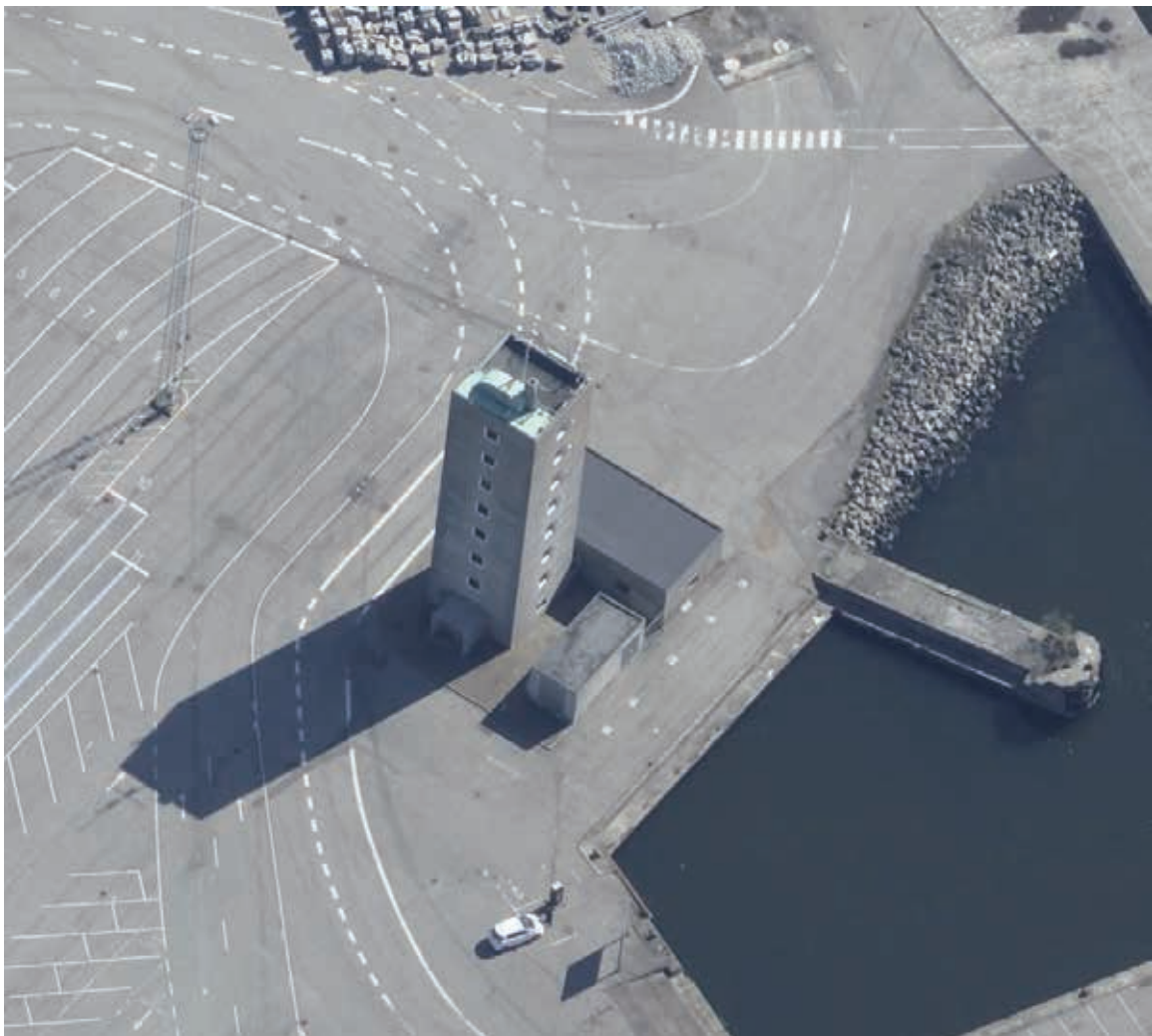
Såfremt det bliver muligt at opbygge et hybridmuseum - et center for søfart, hav og bugt - anser vi det absolut for muligt, at museet kan blive hovedaktør i en oplevelsesøkonomi, **men det kræver sand velvilje og opbakning fra kommune, investorer og byplanlæggere** (se afsnittet om vision side 6).

Aarhus Søfartsmuseum anbefaler, at man bevarer lodshavnen sammen med Lodshuset, og gør området til et aktivt og historiefremmende centrum for søfart, havn og bugt.

Det er vigtigt, at man bevarer spor fra den gamle havn, som naturligt "hacker" sig ind i den nye bydel, Aarhus Ø, og viser de historiske lag, der ligger gemt på piererne og molerne. Historie og historiske spor kan hjælpe os til bedre at forstå og få fodfæste i en foranderlig og omskiftelig bystruktur og bykultur og dermed medvirke til, at vi som borgere forstår os selv og vores egen tid som et resultat af en historisk udvikling. Hvis historien rives op med rode, risikerer man, at byen bliver identitetsløs.

Lodstårnet og Lodshavnen på Pier 3 er det sted, hvor hele fortællingen om udviklingen af de bynære havnearealer - fra industrihavn til moderne bydel – kan fortælles. Det er et sted, der peger tilbage, men med integration i den nye bydel også et sted, der peger frem, som en del af bydelen.

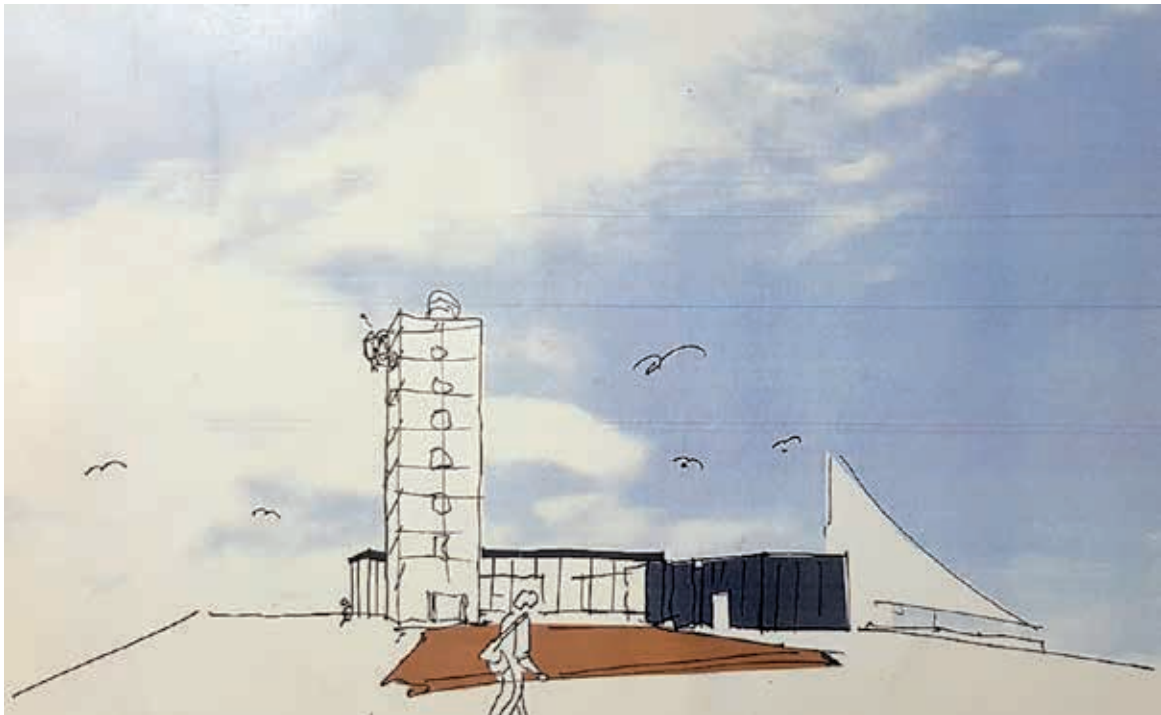
Lodshuset – eller Lodstårnet - er tegnet af Johan Richter fra C.F. Møllers Tegnestue og bygget i 1953-1956 og med tilbygninger i 1966. Bygningen er oplagt til formidling af den havne- og søfartskultur, som Aarhus er formet af. Bygningen er i sig selv en del af den selvsamme historie, som søfartsmuseet formidler. En lille detalje er, at elevatoren i Lodshuset i øvrigt er fremstillet af Hans Nielsens Maskinfabrik/Aarhus Flydedok.



KREDITERING: Creative Common/ 4.0 INTERNATIONAL

Som udgangspunkt arbejder vi for et center for søfart, havn og bugt, som kan inddeles i fire sektioner:

1. En udstillingsbygning (ny bygning ved Lodshuset)
2. En administrationsbygning - et forsknings- og udviklingslaboratorium (Lodshuset)
3. En eventhavn (Lodshavnen)
4. Et magasin (fjernmagasin)



Da **Lodshuset er bevaringsværdigt** i klasse 3 betyder det, at de ydre mure, døre og vinduer skal bevares og renoveres, som de er. I forhold til brandkrav, skal der bygges en indendørs brandtrappe, hvilket betyder, at rummene formindskes og udstillingsarealerne i Lodstårnet bliver trange. **Med den rigtige type renoveringsstrategi, der opfylder brandkravene, vil Lodstårnet kunne blive den perfekte administrationsbygning og/eller forskningscenter. Dertil kommer, at tagterrassen vil kunne bruges som historieformidlende udkigstårn** for grupper. Det vil derfor være det rigtige at skabe en ny udstillingsbygning ved Lodstårnet.

1. NY UDS STILLINGSBYGNING

- Rammer
- Udstilling og formidling
 - Fokuspunkter
 - Permanentudstilling
 - Særudstillinger

RAMMER

Visionen er en udstillingsbygning med plads til hovedudstilling og særudstillinger, digitale løsninger, auditorium, café, lagerplads, toilet og køkken og evt. et konserveringslaboratorium, som dog også kan knyttes til et fjernmagasin. (se side 15).

For at kunne præsentere udstillingerne på en mere informativ og tidssvarende måde, skønner vi, at det vil være nødvendigt med mellem 1500 m². og 2000 m² for at skabe et innovativt søfartsmuseum i moderne rammer. Vi er dog klar over, at man skal kunne skalere i forhold til den kontekst, museet ender med at være i.

UDSTILLING OG FORMIDLING

FOKUSPUNKTER

Der er to fokuspunkter, der gør sig gældende for at et maritimt museum i Aarhus.

1. Arkivalier og fortællingen om Aarhus maritime historie gennem 1250 år (**Immateriel kulturarv**)
2. Samling af genstande og genstandenes muligheder for præsentation (**Materiel kulturarv**)

En præsentation af dette kan deles ind **en permanentudstilling og flere særudstillinger.**

PERMANENTUDSTILLING

Hvorfor er et søfartsmuseum i Aarhus vigtig? Hvad er det, der adskiller Aarhus havn fra andre havne? Hvad kan museet vise, som ingen andre søfartsmuseer har sat fokus på?

HAVNENS UDVIKLING GENNEM 1250 ÅR

Kun Aarhus kan se tilbage gennem historien og føre en lige linje fra 770'ernes handelsplads ved åen, over stolte vikingekongers ledingshavn med søslag i Aarhus Bugt, gennem middelalderens og renæssancens handels- og købmandshavn og videre til 1800-1900-tallets industrihavn, der i dag står som Danmarks største containerhavn i det 21. årh. Det er den tidlige Å-havn, der som udgangspunkt har formet byen Aarhus på grund af en unik beliggenhed ved åens munding og ud til bugten, som har haft stor betydning for byens infrastruktur. I hele byens levetid har det været stort set umuligt at betragte byen adskilt fra havnen, og forbindelsen gælder begge veje. Havde det ikke været for havnen med dens handel og skatteindtægter, var Aarhus næppe blevet et kirkeligt og administrativt centrum i middelalderen, men byens fremgang har også virket stimulerende på havnens udvikling - by og havn kan derfor ikke skilles ad. **Derfor er et søfartsmuseum væsentlig for byens historie og turistmæssige branding.** Byens identitet er skabt ud af vores forfædres bedrifter og århundreders historiske begivenheder, store som små. Vi er forpligtede til at give den viden videre, for at man også fremadrettet kan forstå den by og den tid, vi lever i. Indtil videre har man kun ridset i overfladen og formidlet historien sporadisk. **Fortællingen er enestående.**

En permanent udstilling, der tager fat om havnens og byens udvikling gennem tiden, vil være fundamental for et maritimt museum i Aarhus. Historien kan overordnet set deles ind i følgende forløb.

- Ledingsflåden i vikingetiden
- Handelsbyen og skibsfarten i middelalderen og renæssancen
- Havnens udvikling fra industrihavn i 1800-tallet til Danmarks største containerhavn
- Fiskeri- og sejlsportshavnens udvikling
- De bynære havnearealer i det 21. årh. og frem

For at sikre den nødvendige specialviden, der kan udfylde og skabe pondus for en sådan permanentudstilling, bør den udvikles i samarbejde med lokale eksperter, der har kompetence på feltet, og som kan tilføre viden og materiale til en sådan udstilling - fx Moesgaard Museum (MOMU) og Aarhus Stadsarkiv. En sådan medskabende ydelse skal selvfølgelig give synergieffekt til gode for alle parter.



Fra et slag på Århus Bugten i 1043 mellem Magnus den Gode og Svend Estridsen. -- Tegning: Erik Sørensen./Moesgaard Museum

SÆRUDSTILLINGER

Hvad kan der fortælles om havn, søfart og bugt?

ERHVERVSHAVNEN

- Arkivalierne og de immaterielle fortællinger

Aarhus søfartsmuseum ligger inde med **arkiverne** efter Aarhus Havn, Molslinjen, skibsmægler Alf Evensen, skibsmægler Ejnar Nygaard, skibsproviantering Sophus E. Johnsen & Co, lodsforeningen, materialer fra den tyske værnemagt fra besættelsesårene og meget mere. Samlingen rummer også veldokumenterede fotosamlinger – primært af skibsanløb til Aarhus Havn.

Aarhus industrihavn har og har haft en række virksomheder, der har præget byens historie, arbejdsliv og skattemæssige indkomst. Blandt de bedst kendte kan nævnes:

- Sophus E. Johnsens Skibsproviantering (ASM har både arkivalierne og den fysiske butik)
- Aarhus Flydedok
- Aarhus oliefabrik – AAK
- Korn og Foderstof Kompagniet – KFK
- Aarhus Fiskerihavn
- Unifeeder
- Terkol

INTERNATIONAL SØFART

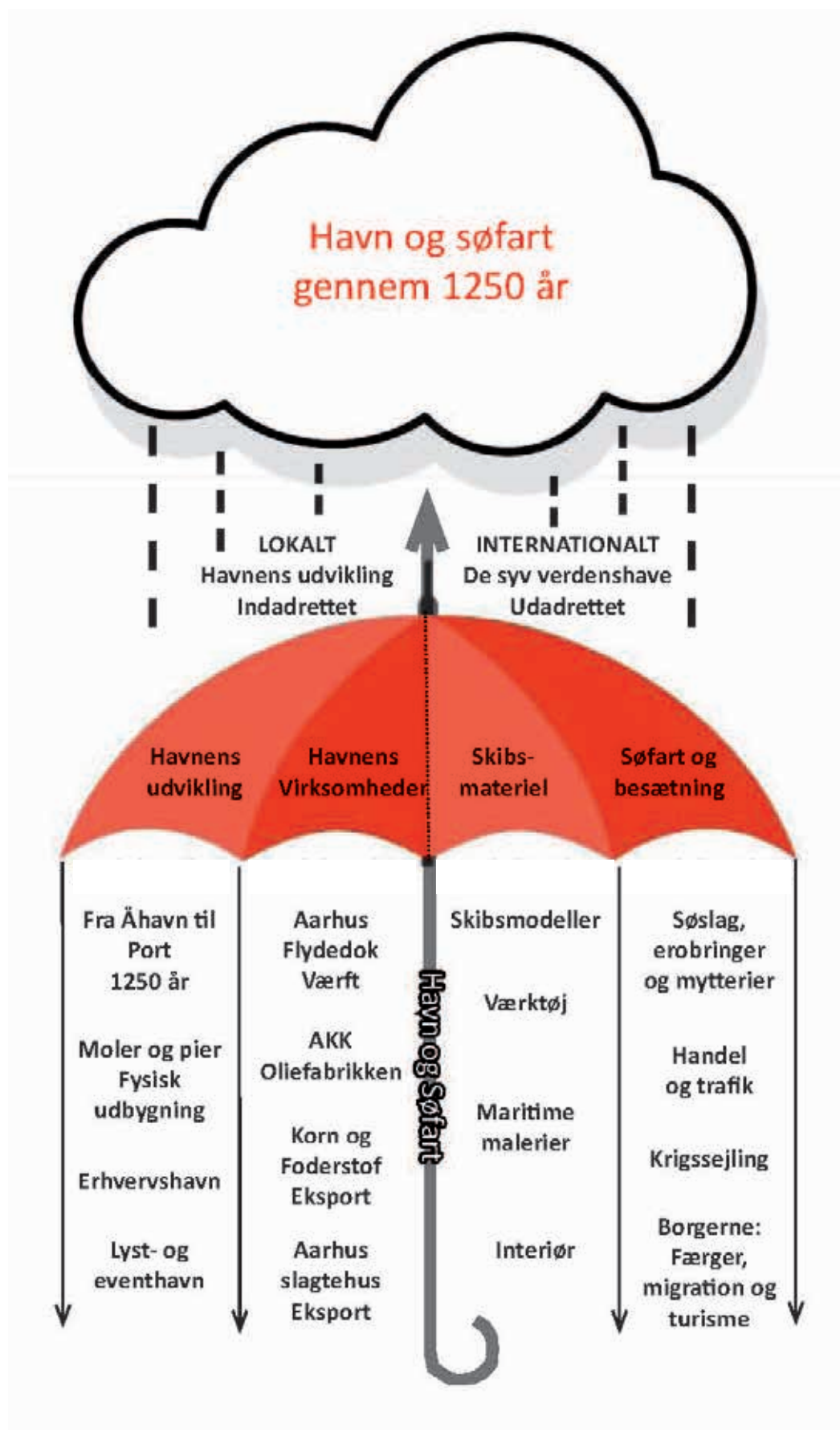
- genstandssamlingen og den materielle kulturarv fra Aarhus og de syv verdenshave

En stor del af ASM's samling består af skibsværktøj, navigationsudstyr og skibsprovianteringsudstyr samt interiør. Værktøjet er en del af museets samling. En del kan bruges til en permanentudstilling eller artefakterne kan trækkes frem fra depotet til særudstillinger om fx skibsdriften og den teknologiske udvikling fra mandskabsdrevet sejlskib og frem til GPS-tidsalderen samt nutidens terrorrisiko, der har ændret både skibsdriften og de internationale havne markant.

ASM's samling omfatter også en stor del skibsmodeller, maritime malerier, fotos, som sætter fokus på fortællingen om internationale farvande, interkulturelle besætninger, krige, mytterier og forlis – alt sammen fortællinger, der hører/hører til hændelser på havet og som sætter livet på de syv verdenshave i et historisk perspektiv. Også her er der mange muligheder for at trække ting frem til særudstillinger af divergerende art.

Aarhus by var præget af international søfart. Havnen var krydret med et interkulturelt liv og en stor mangfoldighed af sømænd fra alverdens lande.





AARHUS BUGT - SÆRUDSTILLING

Man kan ikke tale om Aarhus Havn og International søfart uden også at tale om Aarhus Bugt. Der bør derfor afsættes et udstillingsvindue i forhold til forskning omkring bugten, som vedrører vores idé i forhold til Lodstårnet (Se: LODSTÅRNET side 11)

- Rammer
- Anvendelsesstrategi
 - Et forskningssted
 - Mejlflak som eksempel
 - Tagterrassen

RAMMER

For at kunne anvende Lodstårnet skal det renoveres i forhold til regler om udvendig bevaring. Endvidere skal der installeres en brandtrappe i forhold til de officielle brandsikringskrav. Dette er undersøgt og ikke uløseligt (se afslutning side 18). Visionen er at indrette Lodstårnet til en administrationsbygning. Bygningen skal rumme kontor, bogholderi, møderum, bibliotek med læse-/studereplads, forsknings og udviklingsrum, værksted, toilet og køkken og fortællerum på tagterrassen.

ANVENDELSESSTRATEGI

Vi mener, at den viden ASM har, skal kunne anvendes i det brede perspektiv og til mere end udstillinger. Det ligger i ordet museum, at der også skal være forskning.

ET FORSKNINGS- OG UDVIKLINGSSTED

Udover at Lodstårnet med fordel kan fungere som administrationbygning, vil huset samtidig være idéelt som forskningssted fx i samarbejde med AU - og som et tværfagligt udviklings- og idélaboratorium med fokus på byens havn og bugt.

Beliggenheden ved havnen betyder, at man aktivt vil kunne skabe samarbejdsprojekter med forskellige interessenter og/eller frivillige samarbejdspartnere. Eksempler kunne være erhvervshavnen, sejlsportscenetrene, fiskehusene, fællesrådet for Aarhus Ø, Aarhus SeaRangers, Naturhistorisk Museum, Aarhus Kommune og mange, mange flere af de steder, institutioner og foreninger, der har med Aarhus Havn og Aarhus Bugt at gøre. Lodshuset vil med fordel kunne fungere som et samlet center for by, havn og bugt med mulighed for mødelokaler, arbejdsrum læse- og studierum m.m. ASM ligger inde med den viden og de arkivalier, der skal til.

MEJLFLAK SOM EKSEMPEL

Allerede nu bidrager ASMs bestyrelsesmedlemmer, Niels Krogh Nielsen og Hans Schmidt-Nielsen, med specialviden til kommunen for at skabe et historisk grundlag til at genskabe stenrev på Mejlflak. Den historiske viden, ASM kan levere i forhold til stenfiskeri, vægter højt. Undersøgelsen afføder ikke kun ny viden om flakket, men er også med til at skabe et grundlag for andre stenrevsprojekter i Aarhusbugten.

Mejlflak er et rev i den syd-østlige del af Aarhus Bugt mellem Helgenæs og Samsø. Allerede i 1911 forsvinder banken permanent formentlig på grund af stenfiskeri. Den havde både vegetation, en mågekoloni og sæler. **Det er bl.a. på grund af Mejlflak, at lodstjenesten har været uhyre vigtig i Aarhus for at kunne navigere skibe gennem området, hvor en del skibe historisk set er strandet, og hvor strandede sømænd har overlevet ved at spise mågeæg.** Lodsernes opmålinger er en af de fineste kilder i forhold til at dokumentere Mejlflaks udvikling.

Det er vigtigt at sætte fokus på, hvad havn og skibsfart historisk set har gjort ved havmiljøet og bugtmiljøet - positivt som negativt. Vi ved, at de stenrev, der kan fremkomme ved molebyggerier ud til havnen er gunstige for dyrelivet. Men vi ved også at stenfiskeri kan have negativ effekt. Det er et forskningsområde, man kunne udvikle sammen med Naturhistorisk Museum, Aarhus Searangers og Aarhus Havn.

Ved at sætte fokus på stenrev, der er afgørende for biodiversiteten i havet - eller på ålegræs, der spiller en stor rolle for økosystemtjenester, kulstofoptagelse og kystnær modstandsdygtighed, er det et godt udgangspunkt for samarbejdsprojekter

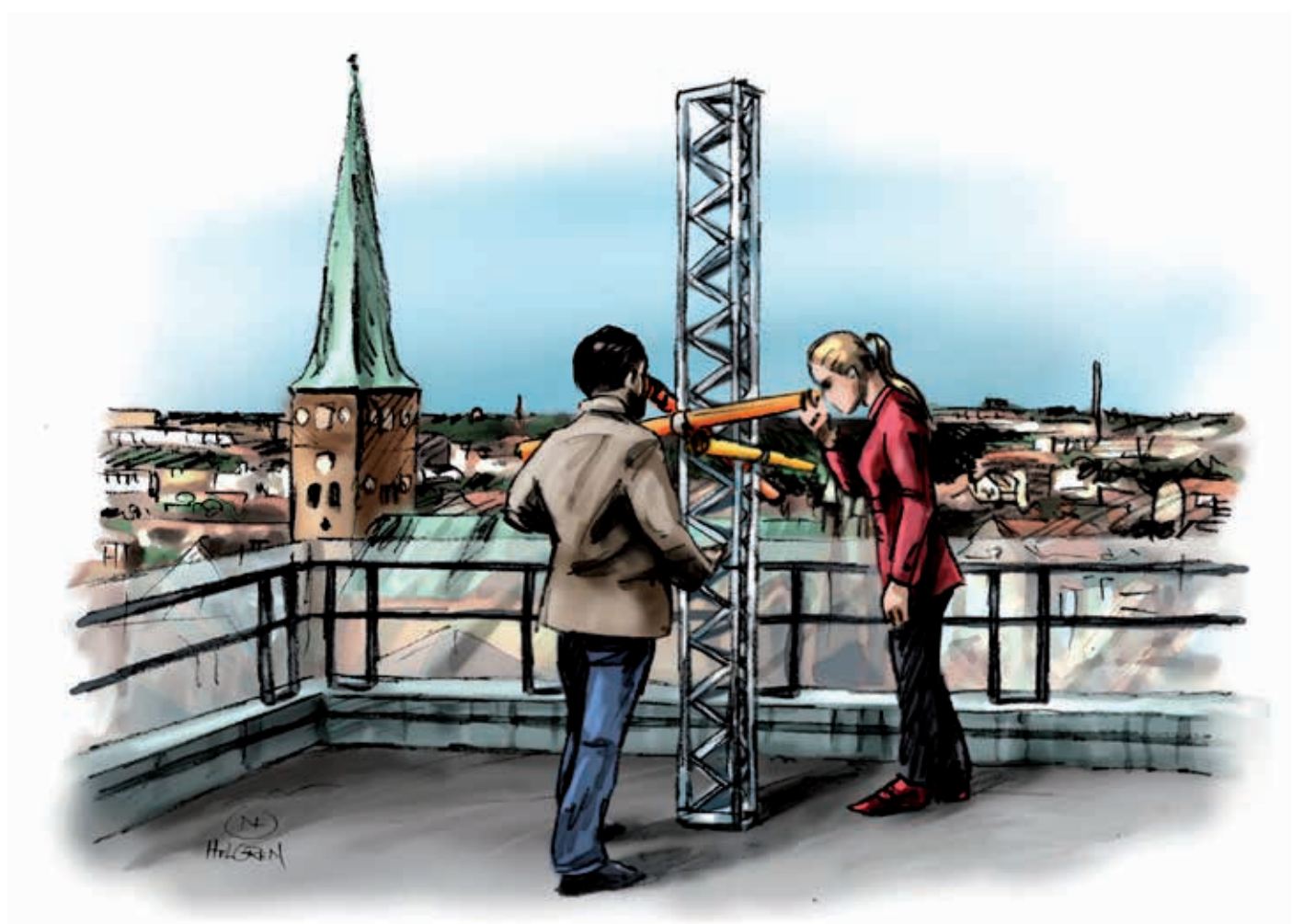
Såfremt ASM tildeles Lodstårnet med lodshavn, ser vi tre steder for bugtformidlingen:

- Stenrevet ved lodshavnen (Se Lodshavnen side 13-14)
- Lodstårnets tagterrasse (Se herunder)
- Særudstillingsrum i tilbygningen

TAGTERRASSEN

Fra Lodshusets tagterrasse kan man se både byen, havn og bugt inklusive Samsø og Helgenæs, når vejret er godt og sigtbart. Herfra kan man, når lodshuset er renoveret og sikret, lave lokalhistoriske fortællinger ved at opsætte kikkerter, der zoomer ind på udvalgte steder og med tilknyttede lydfortællinger via headsets på dansk og engelsk. Metoden har tidligere været afprøvet af ASMs nuværende forperson, Annette Damgaard og CAT-production på C.F.Møllers tagterrasse under europæisk Kulturhovedstad 2017. Metoden muliggør, at man kan skabe skiftende visninger og historier om både havnen, bugten og byen. Eksempler kan være:

- Mejlfak, Fortællingen om et rev i den syd-østlige del af Aarhus Bugt mellem Helgenæs og Samsø.
- Samsø: Fortællingen om Kalhavekanalen
- Helgenæs: Fortællingen om Dragsmur og vikingernes søslag
- Aarhus Havn: Fortællingen om Havnens udvikling



Kredittering: Lokalhistorie fra skyline, CAD-Production/Foreningen Skjulte Steder/C.F. Møller 2017

3. LODSHAVNEN - EN ATTRAKTION

LODSHAVNEN er det eneste sted på pier 3 og Pier 4, hvor der er rester af den gamle havn. Det er et bevaringsværdigt spor fra fortidens erhvervshavn, og det hører uløseligt sammen med Lodshuset, da bassinet blev opført som anlægsplads for lods- og slæbebåde.



Bassinet ved Lodstårnet. Bugserbådene "Jakob", "Bulbider" Lodsåb ved lodsbasinet og "Hermes" (Kredittering: Aashus Stadsarkiv/Aarhus havn - P.I Henriksen 1973)



Lodsåb ved lodsbasinet (ukendt skaber)

- Rammer
- Anvendelsesstrategi

RAMMER

Lodshavnen vil facilitere kontakten til bugten

Teoretisk set kan vi inddele lodshavnen i fire områder

- Stenrev på den gamle mole
- Plads for turbåd
- Eventkaj - flydende marked
- Opankring af historiske både og forsøgsbåde



ANVENDELSESSTRATEGI

BEVARING, GENETABLERING OG UDVIKLING

ASM anser det for væsentligt, at der genetableres et sted for skibe, som med stor fordel kan knytte sig til Lodstårnet og det center for søfart, havn og bugt, som vi ønsker at udvikle der. Vi ser følgende muligheder:

TURBÅD

Et konkret eksempel er slæbebåden Jakob, der med fordel kan ligge i dette bassin. Aarhus Søfartsmuseum har sin rod i Aarhus Søhistoriske Selskab, hvorfra også Fonden Jakob er fostret. En idé kunne være, at et af lagerrummene i Lodshusets tilbygninger fra 1966, kan ombygges til billethus for Jakob. Tursejlds med Jakob fra netop denne havn vil være autentisk.

HISTORISKE SKIBE OG FORSØGSBÅDE

Skiftende opankring af forskellige historiske skibe fra fx træskibshavnen o.l. hvorfra historien om skibene formidles via rundvisning og eventuelt sejlds. Endvidere plads til forsøgsbåd udviklet i fællesskab med andre - fx husbåde med fokus på global opvarmning.

ET FLYDENDE MARKED

Torvehandelen foregik tidligere fra fiskebåde og pæreskuder, der sejlede op til og under den tidligere Mindebro for at handle over bolværket i Ågades østende. Her handledes de første Samsøkartofler, her kom pæreskuder med frugt, og her solgte byens fiskehandlere fisk fra deres skuder lige indtil åens overdækning i 1920'erne. En genoplivning af dette kulturmiljø med kartoffelbåde fra Samsø, genetablering af fiskehandler Clausens fiske-skude, pæreskuder med frugt fra mols m.m. kunne finde sted hver lørdag i sommerhalvåret.



1. Pæreskude med frugt i Aarhus Å-havn 1938- Creativ Common.
2. Familien Clausen. ved fiskehandler P. Clausens havnebod i 1930'erne - Kredit: Aage Fredslund Andersen/Aarhus stadsarkiv/Creativ Common.
3. Skude med Samsø kartofler - bagved en pæreskude med modne pærer 1930'erne. Creativ Common.

STENREVSFORMIDLING OG RIB-SEJLADS

Ved den nordøstligste del af den lille havneplads ligger allerede et stenrev, hvorfra man kan etablere stenrevsformidling og bringe bugtens natur ind til byen. Via et samarbejde med Aarhus SeaRangers kan der evt. etableres Ribbåd-sejlds fra Lodshavnen til historiske destinationer som Skødshoved på Mols. Da kommunen har stenbanken umiddelbart omkring Lodshavnen, og vi allerede har et samarbejde, er der allerede nu rige muligheder for tværfaglig formidling om stenrev, stenfiskeri og naturgenoprettende initiativer som stenbanken.



• Stenrev ved Lodshavnen



• Stenbank ved Lodshuset



• Revet ved Lodshavnen

4. FJERNMAGASIN OG KONSERVERINGSADFDELING

- **Opbevaring/Magasin**
- **Konservering og Restaurering**

MAGASIN

Det mest hensigtsmæssige i forhold til magasin vil nok være et fjernmagasin, der ligger fjernt fra museets udstillingsbygning, for at begrænse museets pladsforbrug på pier 3. Magasinet er beregnet til korrekt opbevaring og deponering af sjældnere brugte materialer eller særlige unikke eller skrøbelige genstande/materialer.

KONSERVERING OG RESTAURERING

Det er nødvendigt at etablere et sted, hvor der kan udføres restaurerings- og konserveringsopgaver for museets samlinger. Efter skimmelangrebet er og bliver museets genstande nødtørftigt renses og pakket ned, men hver eneste genstand skal minutiøst renses, når det igen pakkes ud, registreres og arkiveres.

BYGNINGSAREAL

- Ny museumsbygning inkl. Lodstårnet
- Fjernlager og konservering

NY MUSEUMSBYGNING INKL. LODSTÅRNET

Museet har hidtil holdt til i 15 containere på sammenlagt 426 m² samt mellemrum og samlingsplads - altså kun ca. 600 m². Her stod samtlige genstande tæt, tæt pakket i uhensigtsmæssige containere, hvilket blandt mange andre ting forårsagede fugt og skimmel.

En ny museumstilbygning ved Lodstårnet - med et stor udstillingsrum samt 2 - 4 særudstillingsrum samt auditorium, café, lagerplads, toilet og køkken anslås at være på 1500 - 2000 m². Til sammenligning er Aarhus Kunsthall i J. M. Mørksgade 1485 m².

Lodstårnet som administrationsbygning inkl. kontor, bogholderi, møderum, bibliotek med læse-/studereplads, forsknings og udviklingsrum, værksted, toilet og køkken og fortællerum på tagterrassen ligger på 538 m²

FJERNLAGER OG KONSERVERINGS LABORATORIUM

Det anslåede behov vil ligge på
Magasin: 800 m²
Konserveringslab. 600 m²

Fase 1 – Researchforløbet 2024 - 2027 →

Fase 2 – Etablering og drift 2028? →

FASE 1 - RESEARCHFORLØB

Den fase, Aarhus Søfartsmuseum går ind i nu, er et researchforløb og et forløb med samlingsbevaring, hvor vi først og fremmest skal skaffe midler til forundersøgelser, og alt hvad det indebærer.

- Er vores vision realistisk
- Mødeaktiviteter med politikere, investorer og byplanlæggere
- Hvad koster en et nyt museum : Arkitekter/bygningskonstruktører /visualisering
- Professionelle udregninger og budget
- Fondsansøgninger
- Periodisk ansættelse af projektleder, arkivar og bogholder.
- etc.

NUVÆRENDE EGENFINANSIERING

På grund af den aktuelle skimmelsituation er museet under nedpakning og den almindelige daglige drift sat i bero. Arkivalier og genstande vil forblive på lager, indtil placeringen af et nyt museum etableres. Det betyder, at der ikke er et fast afkast fra entré og rundvisning, som et museum normalt ville have. Der er mulighed for en sporadisk indtægt fra foredrag, byvandring og salg af bøger - men **da ASM er baseret på frivillige kræfter fokuserer vi på skimmelbekæmpelse og samlingsbevarelse** - såvel som strategi og fremtidens museum.

KOMMUNAL STØTTE

For at kunne søge de store fonde om støtte til forundersøgelser, er det nødvendigt med en økonomisk kommunal blåstempling. Med det menes det, at kommunen er nødt til at bakke op om museet økonomisk set. Det er almindeligt kendt, at en kommunal støtte til et museum er det første krav, fonde og investorer forventer for at kunne gå ind og yde økonomisk støtte til et så stort og væsentligt projekt.

FONDSSTØTTE OG SPONSORER

I det øjeblik museet er garanteret kommunal opbakning og økonomisk støtte, så åbner portene sig til fonde som Salling Fondene, A.P. Møller Fonden, Realdania, Nordea m.f. Såvel som til private donationer.

FASE 2 - ETABLERING OG DRIFT

ASM målretter vedtægter og strategi i forhold til fremadrettet at kunne blive et statsanerkendt museum, men det sker ikke lige med det samme.

Etablering og drift træder først i kraft i det øjeblik, museet er blevet tildelt en fast matrikel. Etableringsfasen kræver økonomi til byggeprocessen, ansættelse af direktør, kurator, byggeteknikere, interaktionsdesignere, lydfolk, lysfolk, håndværkere, scenografer, teknikere, teatermalere, transportfirmaer, en kommunikationsansvarlig og marketingsansvarlig, en undervisning-, formidling- og skoleafdelingsansvarlig. Rengøringspersonale, styregruppe, fagpersonale.

Det er en stor proces, som kræver, at man følger specifikke regler. Et museum kan ansøge om at blive statsanerkendt. Det kan være ud fra ønsket om at få et kvalitetsstempel og opnå et statsligt tilskud til driften. Det er Slots- og Kulturstyrelsen, der indstiller til kulturministeren, om et museum kan statsanerkendes. Museumsloven fastlægger de krav og vilkår, et museum skal opfylde for at kunne opnå statsanerkendelse og dermed modtage statsligt tilskud til driften af museet. Det er også museumsloven, som sætter de overordnede rammer for et statsanerkendt museums arbejde.

EGENINDTÆGTER FASE 2

I fase to vil der naturligt komme en markant egenfinansiering, når museet er et faktum.

- Entré
- Butikssalg: merchandise, souvenirs og bøger
- Café
- Arrangementer: foredrag, byvandring, events, workshops og arrangementer mm.m.

Alle indtægter fra Louisiana Cafe går direkte til at støtte museets mange aktiviteter: Udstillinger, drift og vedligeholdelse, omvisninger, undervisning, Børnehus mm. En lignende model kunne overvejes - især med baggrund i strategiens ønske om bugtformidling og hvad deraf følger - fx. skaldyr, havdyr, tang, strandurter mm.

ORGANISATION

Den øverste myndighed er **repræsentantskabet**, som kan udpege medlemmer til bestyrelsen, og som ved det årlige repræsentantskabsmøde vælger bestyrelsen.

Anders Bové Christensen	Fonden Jakob
Bente Steffensen	Aarhus Transport Group
Bjørn Bertelsen	Georg Stage Foreningen
Carsten kruse	Aarhus Havn
Claus Bech	Aarhus City Forening
Daniel Bygebjerg Espensen	Kilden & Hindby
Hans Skou	Naturhistorisk Museum
Henrik V Laursen	Aarhus Søfarts Museums Forening
Kristian Carøe Lind	OSK-Ship Tech A/S
Kurt Wilkens	Træsksforeningen i Aarhus
Niels Krogh Nielsen	Aarhus SeaRangers
Ole Sonne	Aarhus Søhistoriske Selskab
Poul Holmboe	Aarhus Skipperforening
Sven Erik Jørgensen	Dykkehistorisk Selskab
Torben Dreier	Kultur Bunkeren/FO

Bestyrelsen vil bestå af 9 medlemmer og to suppleanter, der ligeledes kan udpege medlemmer til bestyrelsen, som derefter vælges af repræsentantskabet. Formanden tegner museet udadtil i samarbejde med den daglige leder. Bestyrelsen for Aarhus Søfarts Museum udøver den overordnede ledelse af museet. Det påhviler derfor bestyrelsen at tage vare på følgende tre kerneopgaver:

Bestyrelsen består af folk med et stort og ægte engagement, som giver museet en styrkeposition i form af vilje til at gennemføre projektet.

LEDELSESOPGAVEN	TILSYNSOPGAVER	STRATEGIOPGAVEN
Bestyrelsen skal sikre, at virksomheden er organiseret og ledet korrekt efter vedtægter og strategi	Gennem tilsyn skal bestyrelsen sikre, at direktionen og museet opfylder de krav som museets tilskudsydere, repræsentantskabet og lovgivningen stiller	skal sikre fastlæggelse af museets strategiske retning indtil en ny fastlægges af bestyrelsen og repræsentantskaber

Formand	Annette Damgaard Hansen
Næstformand	Poul Grosen Rasmussen
Kasserer	Daniel Schmidt
Bestyrelsesmedlem	Hans Schmidt-Nielsen
Bestyrelsesmedlem	Per Kristensen
Bestyrelsesmedlem	Daniel Bygebjerg Espensen
Bestyrelsesmedlem	Christian Johnsen
Bestyrelsesmedlem	Niels Krogh Nielsen
Bestyrelsesmedlem	Amalie Würtz Vestergaard
Suppleant	Kis Bødker
Suppleant	Jakob Tøtrup Kjærsgaard

Frivillighed har hidtil været nøgleordet for Aarhus Søfartsmuseum. Hele organisationen og det daglige arbejde med vedligeholdelse, skimmelbekæmpelse, udstillingsopsætning m.m. gennemføres af frivillige kræfter. Fremadrettet vil det være nødvendigt at oprette professionelle stillinger suppleret med frivillighed.

HVORDAN SKAL STRATEGIEN FORSTÅS

Strategien er et resultat af års undersøgelser omkring Lodshusets muligheder. En renovering af Lodshuset vil - efter udregninger i Ejendomme, Aarhus Kommune ligge på omkring 10.000.000 kr. Det er ikke undersøgt, hvad en tilbygning koster, da det kræver research i forhold til den grund vi evt. kan få stillet til rådighed. Aarhus Søfartsmuseums strategi skal ses som et oplæg til diskussion. Vi er ikke låst fast i vore ønsker, da selve konceptet godt kan fungere på pier 2 eller Mellemarmen, men vi anser pladsen ved Lodshuset og Lodshavnen, som værende det sted, der kan løfte et nyt maritimt museum og et center for søfart, havn og bugt bedst muligt. Vi ser frem til en åben debat - en diskussion om muligheder og umuligheder i håb om at lande projektet, som tager udgangspunkt den samling - i de arkivalier og artefakter vi er i besiddelse af i gode rammer.

Aarhus Søfartsmuseums bestyrelse



V/ Forperson Annette Damgaard Hansen

31. juli 2024